

TEGNAPI VAD NYOMÁN.

AZON a nyáron és őszön hosszabb szabadságomat töltöttem otthon, a falumban. Úgyszólván egyedüli gondom, dolgom és mulatságom a vadászat volt. Úgy éreztem magam heteken át, mintha egy jócselekedetekben elhunyt indiánusnak a lelke volnék a túlvilági vadászmezőkön. Kis vadászterületem meglehetősen sinylette diákkori éveink fáradhatatlan zavarását, s azt hiszem, átlag jó száz kilométer gyaloglásomba került, míg egy-egy őzbakomra lövést tehettem.

A szomszédságomban Kéneskút városka gyönyörű rengetegei terültek el s a csendes fenyvesek, terjedelmes öregebb és fiatalabb vágások hemzsegték az őzektől és vaddisznóktól. Sokszor kacsintgattam esténként — ha a Szkala tetején valamelyik számozott őzbakomra lestem — a szomszédok erdei felé, de hús egynéhány évem s komolynak induló társadalmi állásom, hajh! lángoló pallosként óvtak, hogy a vadorzás gyermekét és veszélyes területeire tévelyedjek.

Úgy látszik, az én néhány megmaradt bakom is tanácsosabbnak látta a szomszéd erdőségek idillikus csendjébe vonulni, ahol bizton remélhette, hogy a természetes kimúlásra való esélyei közel száz százalékkal javulnak. Azon a területen ugyanis a városka vadásztársasága ősi oligarchikus alapon gyakorolta a természettől talán legdemokratikusabbnak szánt vadász-sportot. A város vezető elemeiből álló vadásztársaság alapszabályainak legszigorúbban kezelt pontja az volt, hogy tíznél több tagja nem lehet s mivel azon a vidéken a kitűnő víz és levegő messzire kitolja az emberi kor legvégső határát, az egykor megalakult társaság tagjai közül talán harminc esztendő óta senki sem volt hajlandó erről a vadászterületről a túlvilágira költözni. Az újabban betelepült fiatalabb járásbírák, ügyvédek, katonatisztek hiába lesték, hogy mikor fogják természetadta jogaikat törvényesen gyakorolhatni. A régiek ezalatt természetesen jól megöregedtek, puskáik kotyogósak lettek, kopóiknak minden foga kihullt, a kerülőik visszafelé követték a vadnyomot. Mikor vasárnaponkint a Lyucinki alatt valami réten a vadászok tízóraizás közben harsányan tárgyalták a napi hajtások terveit, az őzek a környező bokrok sűrű ágaival fogatták meg a hasukat, hogy ki ne pukkadjon a nagy nevetéstől.

Néha egy-egy fiatalabb őz mégis áldozatul esett saját vakmerőségének, de vaddisznó, amely tudvalevőleg vastagabb bőrű állat, amellet óvatos és nagyobb stratégiai érzékkel is rendelkezik, — már csak adomák alakjában került a társaság asztalára. Mindamellett a

régmult fiatalság szűros demonstrálásául a kéneskúti vadászok hatalmas sörtediszkeket hordtak kalapjaik mellett s a városi kuglizóban tartott vadászvacsorákon minden alkalommal elraboltak néhányat az évekből, amik köztük és a nagy hangon előadott disznólövések között voltak.

Amennyire az én emlékezetem terjed, azalatt kétszer perzseltek, az egész város jelenlétében, vaddisznót a Zöldfa-kocsma szomszéd-ságában fekvő kovácsműhely előtt. Az első eset évekkal ezelőtt történt, amikor a bankigazgató a városmajorsági erdőben életveszedelmek közt hat jól irányzott lövéssel egy kocát sebzett meg. A vad az első lövések után megtámadta a rettenthetetlen vadászt, aki puskát és kürtöt elhajítva, egy magas lesállásból irányította a további hadműveleteket. A disznó először ki akarta túrni a tölgyfát, de mikor a kutyák nagyon megszorongatták, egy borókabokorba bújt. Itt végezte ki egy fakéreg-kitermelési vállalkozó, aki történetesen vendége volt a társaságnak, mivelhogy cserkitermelésre szerződést szándékozott kötni a várossal. A vadászat előtti napon, a tárgyalásokat követő vacsora lelkes hangulatában árulta el, hogy egyetlen vágya vaddisznót löni, bár eddig még soha puska a kezében nem volt. Képzeltetni öreg vadászaink irigységét, hogy hosszú évek egyetlen disznósákmányát egy tapasztalatlan outsider vitte el az orruk elől.

A megkoszorúzott állatot létrás szekérral hozták be s korán reggel a polgármester, rendőrkapitány s az egész város jelenlétében ünnepélyesen hozzáfogtak a perzseléshez.

Ekkor történt a város annaleseiben még soha fel nem jegyzett esemény, hogy a körben álló urak láncán egy parasztember furakodott a középre s lármázva kártérítést követelt feketeszőrű kocája után, melyet a makkoló kondából előző nap a kopók kiszakítottak s most ime itt fekszik az urak puskáitól agyonlőve. Tanubizonyság rá az állat balfülébe lyukasztott eperalakú jegy.

Az első megrökönyödés után minden szem a vad mellett álló zöldgallyal ékes kalapú vállalkozóra esett, aki gúnyos mosollyal ugyan, de a küszöbön álló szerződésre való tekintettel, gavallérosan húzta elő tárcáját s ropogós bankókat számolt le a csendesedő atyafi markába.

A második eset a télen történt s egyetlen szavahihető és jól értesült tanuja, a javorovi kerülő előadása nyomán a következőkben rekonstruálható a szállongó hírekből meglehetősen elhomályosított tényállás:

Február tizenharmadikán, kemény hidegben vadászni vonult ki a kéneskúti társaság. A jakubovi kerülő tizenharc kinyomozott disznót jelentett, a helyszínén azonban kiderült, hogy a többszörösen ki- és beváltó nyomokat mind egybeszámolta s a valóságban három darab disznó volt a hajtásban. Kettő szerencsésen áttörte a vadászok vonalát, a harmadik azonban nekiszaladt egy hóbatemetett határkőnek s a lábát törte. A vér láttára a kopókban feltámadt a rég szunnyadó vadászdüh s magával ragadta az egész társaságot. Szörnyű hajsza kezdődött. A szegény disznó eleinte menekülni próbált, majd azon való kétségbe-

esésében, hogy egész életére nyomorék lett, öngyilkos szándékkal nekifordult a puskások vonalának, mire azok «gyerünk a standokra!» kiáltással eltűntek a láthatárról. A szenvedő állat erre a falunak fordult, a kerülőhöz igyekezvén, akit látásból jól ismert, hogy az szabadítsa meg kínjaitól. A szilvaskertek felől azonban nem ismerte jól a járást és a szomszéd portára szaladt be, ahol egy sánta paraszt trágyát hányt az ólból. Felismerve a kutyáktól üldözött állatban a vaddisznót, fellármázta a szomszéd-ságot; a falu népe vasvillával vette körül a kertet. A disznó észrevette tévedését s a vesszőből font kerítés alatt próbált a szomszéd udvarba jutni, de beleszorult a sövénybe s a vasvilláktól csiklandozva, az egész kertet magával hurcolta. A kerülő épen a bocskorát foltozta odabent. A nagy lármára kiküldte az asszonyt, hogy nézzen széjjel, majd fél mezítlábbal maga is kilépett az udvarra. A különös látványra puskát ragadott, majd megértve a szerencsétlen állat borzasztó helyzetét, kegyelemlövéllel véget vetett kálváriájának.

A disznó meglehetősen szép, öreg példány volt. A városi majorok intézőjének ítélték oda, mert a belsejében talált betokozódott kemény gömbölyűségről azt állította, hogy ez az a bizonyos Brenecke-golyó, mellyel nyolc év előtt a «Háj»-ban egy malacot megpuskázott. Az első sebzés jogán tehát övé lett a diadal a kerülővel szemben. A tanács ítéletét a polgármester ünnepélyes keretek közt hirdette ki s a zöldágot a város hölgyeinek jelenlétében, sírva tűzte kalapja mellé a diadalittas Nimród. Élete legszebb napja ez — mondta köszönő beszédjében.

A javorovi kerülő azóta, ha társasvadászat van, mindig beteget jelent s otthon az ablakból, vagy a kertje végébe kiülve, lesi a szerencsét, mert — mint mondja — huszonöt éve vadászik az urakkal s azóta egyetlenegy disznót sikerült löni, azt is az udvarán, az ólajtóban.

Az utóbbi eset végsőkéig fokozta az élvezetekből kismimizett fiatalság lődühét s a társaságot nyílt és titkos támadások sűrű pergőtüze kezdte szorongatni. Többek között a városka «Északkelet» című szabadszellelű sajtóorgánuma számos vezércikk és több erdő- és vadgazdasági fejtegetés után, egyik héten a következő tárcával lepte meg olvasóit:

Szemelvény a Bölcs Lexikon T—Z kötetéből. Vadászat. Vadász. (L. ászok: madarász, éhenkórász stb.)

A V. az ősemberből külön ágon fejlődött félvad race, mely a társadalmon kívül él. Mint ilyet a törvény is elkülöníti a rendes életmódot folytató társadalmi embertől. A megkülönböztetés miatt mindenki állandóan igazolványt tartozik magánál hordani s a csendőrség és pénzügyőrség közegeinél kívánatra bármikor igazolni, hogy nem tartozik közéjük (l. vadászellenjegy, v. ö. újrault. biz.).

A V. többnyire vadon tanyáznak az erdőkben és vadon élnek. Mivel sok időt töltenek távol nejeiktől és családjajuktól, lakásuk falait nagy tömegben szarvak díszítik. Zenéjük igen kezdetleges. Ökörszarvból készült kürtökkel mulatnak a sűrűségekben. Származásuk primitív

jellegét külső jelek is mutatják: fejükön ős-tollazat csökevények és sörtemaradványok díszlenek, miket a hét elején leborotválnak, vasárnapra azonban teljes ősi pompájukban megnövesztenek.

Letelepedésüket többször megkísérelték. Az erdők hozzáférhetőbb helyein épületeket emeltek számukra (vadászház, kaliba), ezeknek lakatlansága azonban legjobban bizonyítja az akció sikerelenségét (v. ö. kóborcigányok).

Eledelök a leölt vad, melyet titkos áldozati helyeken valószínűleg szőröstül-bőröstül fogyasztanak el, mert az elejtett zsákmány — melyről összejöveteleiken rémes nyelven, fogcsattogtatva, csaholások és puffogások kíséretében szoktak megemlékezni — a legritkábban kerül avatatlanok szeme elé. Vallásuk, természet- és kutyaimádás. Egyik szektájuk erősen közeledik a kereszténységhez s a vasárnapot üli meg (l. vasárnapi vadász).

A V.-ok a különböző korokban a legkülönbözőbb fegyvereket használták. Már vadgyilkolási módjuk az, hogy durrogó szerszámokkal addig üldözik a vadat, amíg az a hajsától és ijedtségtől gutaütést kap. A vaddisznó lelövési módja: ólomfecs kendőkkel éveken át annyi ólmot ragasztanak gyantás bőrébe, hogy végül ólomelnehezedésben pusztul el. (V. ö. véredényelmesedés.)

Ilyen elkeseredett állat gyakran keresi az öngyilkosságot. Neki-megy a puskások vonalának, ezek legtöbbször azonban kitalált ürügyekkel tér ki a találkozás elől, pl.: «Kérem, én itt csak vendég vagyok» kiáltással puskáját a vaddisznónak nyújtja, maga pedig — szerintem igen udvariatlanul —, fára mászik, élvezni a kilátást.

A V.-oknak a többi ászokkal való szoros kapcsolatára mutat, hogy a kölcsönös vonzalom következtében igen gyakran találhatók egymás szomszédságában, pl. vadász, makkász, tőkdisznó, tökfilkó, vaddisznó, stb.

A közlemény megjelenése egy hosszú sajtóper kiindulópontja lett, ennek elmondása azonban nem vág elbeszélésem keretébe.

Igy állt a helyzet abban az időben, mikor én hosszabb őszi szabadságomat töltöttem a városka szomszédságában. A város társadalmában dúló belvillongások nem igen érdekeltek, annál nagyobb lánggal lobogott bennem a vágy, hogy a megirigyelt dús és ritkítatlan vadállomány-nyal legalább egy két vendégmehívás révén közelebbi érintkezésbe kerüljek.

Reváns reményében, ünnepélyes formában meghívtam szomszédaimat területemen tartandó kopózásra, s mily nagy volt örömem, midőn nemsokára a társaság közgyűlésének jegyzőkönyvi kivonatát kézhez kaptam: miszerint meghívásom elfogadásra talált s a vadászat idejéül a megjelölt nap délutánja elfogadtatott.

Bár bízam vendégeim közismert hírében, mégis jónak láttam előző nap területem azon részének állományát átrevideálni, utóvégre is minek tegyem ki amúgy is sokat zaklatott vadjaimat felesleges ijedt-

ségnek. A kijelölt területrészen két ismert nyulam tanyázott (abban az évben mótely pusztította el a nyulakat) s egy gyengébb őzbakom, melyet sikerült úgy megriasztanom, hogy pár napig semmiesetre sem kereste fel szokott tanyáját.

Ezek után nyugodtan vártam a másnapot.

Azaz, dehogy is nyugodtan. Első bál előtt nem szoktak annyit izgulni a bakfisok.

Hogy nagyobb legyen a parádé, a falumbeli földesúr kutyászát és kopóit kölcsön kértem erre az alkalomra. Miskával sokat vadásztam együtt, ismerte intencióimat s egész nyugodtan rábízhattam a hajtások kivitelét. Megállapodtunk abban, hogy kora délután találkozunk a terület határán. Előbb nem lehetett, mert a meghívottak délig hivatalban voltak elfoglalva. Én magam, a jó hangulatot s minél számosabb részvétet biztosítandó, délfelé átlovagoltam a városba s mégegyszer személyesen tisztelegtem az előkelőségeknél, kik egyúttal a vadásztársaság vezetőszemélyiségei voltak. Sikerült is olyan lázas mozgolódást teremtenem, hogy egy óra tájban minden épkézláb ember a piacra tódult. A nyugalmazott bíró a kapualatti dufartban állt szétvetett lábakkal s tele tüdővel fújta a kürtöt, hogy kutyáiba lelket öntsön. A kúrthang méltán díszére vált egykori viselőjének, a bús magyar ökörnek, mely valaha szarvként hordta homlokán. Mélán bőgött a kapubolt alatt megszászorozódott hang. Régmúlt ifjúsága emlékeit keltette fel a szálkáspofájú szelütött Tambor szívében s leülvén a macskafejú kövel kirakott udvar közepére, égnek emelt rezgő szakállal siralmas üvöltésben tört ki. Kortársa és jóban-rosszban osztályosa a sárgaszeműveges simaszőrű Dudás, rövidesen követte példáját. Hiábavaló volt az irodaszolga és inasi minőségből pecérré avanszált Jósának minden erőfeszítése, a négy pár megvetett láb ellenállt a cvorka húzásának. Talán minden tervem dugába dőlt volna a szörnyetegek makacosságán. Szerencsére a vén házvezetőnő még nem volt annyira süket, hogy sokáig állhatta volna a konyhában a hangversenyt. Villogó seprűjével a porondra lépett s hátulról tessékelt a nótájukba elmerült dögöket némi mozgásra. Így ért a menet a sétatér elé, ahol a társaság hasonló körülmények közt gyülekezett. A daliás főkapitányon fessen simult a sportkabát s élénken sürgette az öreg ügyvédet, a nyugalmazott igazgatót, a birtokától és gondjaitól rég megvált magánzót, a bankigazgatót és öreg bíránkat — a sietésre.

Végre az összes vadászok, kutyák, pecérek, botszékek és kürtök összegyülekeztek. A menet lassan indult. A kutyák szabály ellenére beebédelvén, hosszabb-rövidebb időközökben, de mindig egyenkint meg-megállapodtak szokásos kisebb-nagyobb pihenőikre a sétány terebélyesebb fánál, útmenti kavicsprizmáknál, sőt néha minden apropó nélkül is.

Minden fogat megállt az úton, az ostorok lógva maradtak a kocsi-sok kezében az álmélgodástól ; az inasok csattogó papucsokkal kísérték

jó darabon a tábor vonulását s minden ablakban szobalányok rázták bóbítáikat. A polgármestercsalád teljes számban a városháza balkonján állt s a lány lobogó zsebkendőjét még láttam a távoli utcasarokról is. Mert visszaneéztem gyakran, élvezve a diadal rámeső tekintélyes részét, aki a menet élén kemény léptekkel haladtam a daliás rendőrkapitány balján, mint a közcsodálkozás egyetlen idegen tárgya. A többiek összkutyástul minden vásár- és ünnepnap reggelén, ép a legnagyobb tempomba rajzás idejében, hasonló közbámulat tárgyai voltak évtizedek óta.

De a mai nap messze kimagaslott a sűrűke vásár- és ünnepnapok sorából s ezt érezte ma mindenki a városban — s éreztem én is.

II.

Jó délutánra hajlott már a szelíd szeptembervégi nap, amikor jelt adtam Miskának, a kölcsönként kopófalka vezetőjének, hogy indulhat. Miska azzal kezdte, hogy a vendégek rátukmált nyolc darab őskopóját széjjelrugdalta maga körül, megvetéssel köpött egy nagyot, a csutora mellől, aztán két legjobb kutyáját szabadonengedte a sűrű bokrosban. Ezen a részen a II. számú nyulam tanyázott s egy róka nyomát is észrevettem a gyalogúton. Pár perc múlva Diana élesen felsivített s egy borókabokorból felbillent kurta farkával előrugaszkodott a II. számú nyúl. Fitymálva hányta hátulját, nem sejtve, hogy utolsó útja lesz ez a mai. Még hozzá mily dicstelen véggel!

Felém iramodott, oldalt, hogy a hajtásból kitörjön, de most az egyszer a házigazdai becsületről volt szó, a veszélyeztetett híres magyar vendéglátás forgott kockán s szegény nyulamát bele kellett hajtanom a tűzvonalba. Versenyt rohantam vele egy ritka borókás gerincen, puskámat fejem felett forgatva s harsány kurjantásokkal sikerült nyulamát a hegyoldalba fordítanom, melynek peremén vendégeim szorongtak.

Bam-bam . . . szólott meg néhány perc múlva a városi főszámvevő ötvenéves mordálya s én szívszorongva lestem nyulam további sorsát. Hanem a kutyák vígan vitték tovább a hangot s megkönnyebbülten lélekzettem fel: megmenekült. A nyúl is, meg a szegény Diana is, mely véletlenül rókaveres színű volt s még nagyobb veszélyben forgott, mint a vad, lévén kevésbé bizalmatlan az emberhez.

Intettem Miskának a gerincről, hogy másik két kutyáját a hajlat túloldali sűrűségébe eresse, hol az I. számú nyúl rendes tanyája volt. Ki kellett tennem ezt is a veszélynek, hogy vendégeim sovány élvezetét kárpótoljam.

S ekkor valami váratlan dolog történt. Még emlékszem, hogy a pár percnyi várakozás alatt a nap öregesen játszott a nyírfák hullongó sárga lombján s a tiszta levegőben tündödvé szunyókáltak a hegyek. Aztán eltűnt minden a szemem elől s a tudatomtól: a nap, a rezgő színfoltok, a messzi kanyargó folyó csíkja, a vendégeim multsága. Egy, egyetlen

egy hang markolta meg a figyelmemet s kitörölt agyamból minden egyebet.

Rabin, a nagy busafejű kopó hangot adott.

A hegyoldal legsűrűbb, legjárhatatlanabb helyén szólalt meg. Vesét hasogató hang volt ez. Megreszkettem s a levegőbe szöktem tőle. S már indultam is, lázas rohamban a legjobb disznóváltó felé. Alig ugrottam párat, mint az árnyék, mint a suhanó kígyó, ott állt mellettem Miska. Hang nélkül kapott a karomhoz.

— Mladi pán! itt a gerincen előzzön, amerre a hajtás fordul, én meg bemegegyek, hogy elindítsam, ha megállna. Mert itt bent úgy sem lehet löni.

Azzal eltűnt.

Izgalmas hajsza következett. A disznók megindultak. Az összeszaladt kutyafalka csengő hajrával iramodott a tőlem pár száz lépésnyire levő hajlat felé. Versenyt rohantam velök, fel a hegynek. Elkéstem. Mikor a mély út felett felemelt puskával lihegve megálltam, már csak két kutyát láttam a sűrű páfránylombos szakadékon átugrani a disznó nyomában. Fülelve álltam a kis tisztáson, tudóm zihált, szívem vert. A távolodó hajtás irányát figyelve, egyszerre megdobbant a szívem. Eszembejutott, hogy nem vagyok magam. Hisz ott állnak a gerincen vendégeim s a szélsőnek csak pár lépést kell a vadnak elébeszaladnia.

Varuj na hrnyu! Vigyázz ott az ormon! — ordítottam torokszakadva. S vártam, lestem. A hang elérte a tetőt. Most, még most dörrenhet a lövés. De csend és csend mindenütt. Földhöz vágtam a kalapomat, nagyot fújtam. Dült rólam a veríték.

Mikor megfordultam, Miska állt mögöttem. Úgy jött, mint az árnyék, mint a suhanó kígyó. Észre se vettem. Tátott szájjal figyelt a már alig hallható hajtás hangjára. Az már messze, reménytelenül messze volt, hogy látszólag vissza se térjen.

Hej, ha ott egy jó puska állt volna most, az öreg nyugalmazott bíró helyében! — füstölögtem magamban.

De az öreg nyugodtan bóbiskolt háromlábú vadászszékén, pus-káját térdén keresztbefektetve.

Jól láttuk onnan a kis tisztásról, ahol megcsappant reménnyel, lihegő tüdőkkal füleltünk Miskával együtt az őszi csöndbe.

Ám messziről oly finoman, mint a szállongó ökörnyál ezüstje, vékony csilingelés tévedezett a hegykanyarulatokban. A Diana el-elvesző szopránja erőlködött a harmadik völgyből felénk. Előtte valahol láthatatlanul bakókált a II. számú nyúl.

A hang rohamosan erősbödött, már az alattunk fekvő sűrűségben csengett, egyenes vonalban haladva bóbiskoló öreg bíránk felé. És kipattant a begyepesedett útra a II. számú nyúl. Nem olyan frissen, ahogy indult, de még mindig fölényesen. Két lépésnyire az elterült szakállal szundító vadászunktól. De ugrott is olyat a nem várt látványra, hogy az őszi lomb zörögve repült százfelé szőrös talpa alól. Megmozdult erre

az öregnek lekonyult feje s hogy hirtelen felriadt, a rovaszokba csavarodott szakállától eldőrdült az ötven esztendő s lefosó.

Szegény nyulam hallott már életében néhány puskaszót, de ilyen dördülésre nem emlékezett. Megiramodott bódultan, vakon vissza a saját nyomán. Egy kivágott fa tönkjénél surrant épen el, de amint kiszökött volna, oldalt a fa mellől egy lihegő vörös pofa villogó fogai elkapták derekát. A nyomában igyekvő Diana torkába szaladt.

A felszívó haláljaira félrefordultam s egy könnycseppet morzsoltam el szememben, évek óta becsült jó öreg nyulamért. De Miska még idejében oldalba lökött könyökével, hogy a további fejleményeket el ne mulasszam. A nyúlsírásra egy tizenhét éves ifjú fürgeségével pattant fel a még mindig dermedten ülő öregúr s felemelt puskával a hang irányába törtetett. Mikor meglátta a nyulat ropogtató kutyát, pergetollas kalapját harsány kurjantással emelte a magasba, aztán feszes pózba vágva magát, saját jobbtenyerével elégületen megveregette a saját balvállát. Aztán a nyúl felé indult, hogy közelebről is megsejtelje. Azonban kellemetlen meglepetés érte. Diana úgylátszik megsejtette, hogy a zsákmány egyedül őt illeti. Először csak fenyegető morgással kísérte a derékropogtatást, majd inyét felhúзва, fehér fogai is elővillantak. — Ne te ne! — hüledezett öreg vadászunk s széjjel nézett valami bot után. Ezt várta csak harcias és igazságszerető kopónk. A defenzívából hirtelen támadásba ment át s fogai fenyegetve csattantak öreg bíránk nadrágja körül. Segélykiáltásai felriasztották a szomszéd-ságot s három-négyöknek sikerült a nyulat birtokba venniök.

Nevetnem kellett volna, de egyben nagy jólesés terjedezett bennem. Hát hiába, ha a szerencse istenasszonyának némi kis csalafintaságaival is, de diadalhoz juttattam a vén vadászokat. Lesz jó hangulat, nagy áldomás — s a revánsmeghívás biztos. Ezt, ezt vártam én, hogy egyszer a paradicsom kapui megnyílnak előttem.

Nem sokáig kéjeleghettem a szép jövő elképzelésében, mert a jelen eseményei megegyeszer s most mindennél viharzóbban fellángoltak. Már régen, mintegy a tudat alatt ébredezett valami észlelésem s most végre a tudatomba jutott — ó, a légdöngésnél is finomabban, de nekem harsonaszónál harsogóbban a disznó után elrohant farka hangja.

Mélyen alant a völgyben, ahol a salgói és pekléni hegyek összefutnak, a Rabin mély, döngő standlautját véltem hallani.

Megállították a disznót!

Félórág tartott a rohanásom? Nem tudom. Mert nem volt abban esemény. Sűrűség, ledől fatörzsek, agyagos szakadék — suhant el minden mellettem s ott álltam a sűrűség szélén, melynek méhe a harc színtere volt. Megkerültem, hogy a meginduló vadat megegyeszer neki-szorítsam a vadászvonalnak. De előbb én akartam megkísérelni a szerencsém.

Most már nesztelenül kúsztam a hang irányában; majd négykézláb, hasoncsúszva próbáltam felfedezni a vad helyzetét. Már hallottam az

agyaras fúvását, már az el-elugró kutya suhanását is, már megláttam az ugatására megránduló farkahegyét is — s nem bírtam átfújni tekintetemmel a sűrű bozótot. Ekkor nagy suhanás, törés s a hegynek föl távolodó zaj jelezte, hogy megindult az állat. Fő irányban, föl, amerre reméltem. Utána csengve vonult a kutyahang.

Kilöttem puskámat, hogy a riasztással annál biztosabban egyenesen előrehajtsam, vad üvöltéssel eredtem a nyomába, vadásztársaim figyelmét felhivandó a közeledő disznóra. Közbe rohantam magam is vissza, fel a meredeknek, amennyire tudom, lábam bírta. A hang a gerincnek tartott, hol a városi főmérnök és öreg magánzó barátunk állása közt kellett átváltania. Ó, megváltó lövés, hogy vártam! Most, most harsogjon fel mégegyszer, harminc év előtti tüzellel az ötvenéves mordály, most, most az egyszer fiatalodjon meg Diana öreg szerelmeseinek szíve. És csend, mély fagyasztó csend honolt mindenfelé.

Már nem is tomboltam, már nem is üvöltöttem, csak valami néma düh terjedezett bennem. Aztán nem törődtem többet senkivel. Még itt vagyok én, még itt van Miska, a kan, a mienk kell hogy legyen.

Mikor a tetőn átváltottam, csak az elhagyott állatok ásítottak felém. Seholy senki. De mégis, amott a Lapos nevű rét sarkán egy csoport kurjongató ember, valakit a vállukon emelgetnek, kulacsok emelkednek a levegőbe, sertés kalapok repülnek az égre s a rét gyepén felravalozva fekszik a diadal szégyenkező központja, a jobb sorsra méltó II. számú nyúl.

De ezt csak úgy futtában s még mélyebben ébredező dühvel egy pillanatra láttam. Mert sietős volt az utam. Arra, ahol a Rabin hangja újra állóra szól s Miska bizonyosan már csurgó verejtékkel mászik hasmánt a disznó felé.

Belevetettem magam a rengetegbe s elfelejtettem újra minden egyebet.

Őrült óra volt ez. A vad megállt, megindult a legnagyobb sűrűségekben. Én a nyomában. Kalapom régen elhagyott, ruhám több helyen kihalászva lógott rólam, arcom, kezem tüskétől vérzett, egész testem égett a boróka fenyő szúrásaitól. Lábam rogyadozott, nyitott szájjal alig kaptam levegőt, száraz torkomban nem volt nyál, hogy nyelhessek.

Már esteledett. Egy negyedóra még — és sötét lesz. A disznó egy hozzáférhetetlen hegykúp körül forgott, a kutya lassú hau! hau! hanggal a nyomában.

Miska egy utolsó erőfeszítésre sarkalt.

Lerohantam két sűrűség közti összeköttetésbe, hol elhagyott szekérúton némi kilövés ígérkezett. Megálltam egy vadrózsabokornál. Szédültem. Szemem előtt táncoló karikák, tűzvörös gömbök nyiladoztak. Azt hittem összeesem.

S ekkor megcsendült előttem a hang. Mintha álomból ébrednék. Egy suhanást hallok s mire érzékeim ura lennék, ott villan el előttem a nagy fekete vad, nagyot fúj — aztán egy ugrás, törés, a puska gépiesen

arcnál van, érzem, hogy későn, de szól a fegyver, még látom a disznó megcsóvált farkát — aztán csak a hegyek hörögnek egy darabig a lövés visszhangjára.

Ah, hát még ez is. Ennyi kinszenvedés után még a hibázás szégyene.

III.

Már az őszi éj is rámszakadt. Dühöngve mértem az erdőt[lépteimmel, két mellémszegődött kopó kocogva igyekezett utánam. Miska a hegység másik oldalán azóta már haza is érkezhett. Én a város felé tartottam, botorkálva a sötétben alig ismert utakon, gerinceken, sűrűkőn verekedve át magam. Mérgem csendes iróniába enyhült a félórakig tartó menetelés alatt, a komoly lecke helyett, mit tiszteletreméltó korú vendégeimnek szántam, fölényes, értető, de nem bántó szavakat fogalmazgattam magamban, készen részükről a megbánó mosakodásra, magyarázkodásra, sajnálkozásra sikertelen hajsza miatt, mit bizonyára a szerencse csapodárságának rovására fognak írni.

De a fogadtatás a legváratlanabb volt, amit csak el lehet képzelni.

A kuglizóhelyiség kivilágított, hangos ablakai már messziről elárulták a lelkes hangulatot, mely odabent tombolt.

Míg odakint puskát, felsőruhát leraktam, a nagyszobából víg pohárcsengés és hangos mulatás zaja hallatszott.

Az öreg bíró harsány hangon, az este ki tudja hányadszor, mai sikerét mesélte.

— Barrátim! az ilyen szerencse kárpótol minden fáradozásért.

Magamban mosolyogva akasztottam le vállamról a patrontáskát.

— S minden házigazdai figyelmetlenségért is, mi?

Ezt a főszámvevő baritonja harsogta közbe olyan hangon, aminek éle volt.

A mosoly megsápadt az ajkamon. Harcrakészen simítottam végig a hajamat tenyeremmel, ruhámat helyrerángattam, megkínzott galléromat, nyakkendőmet úgy ahogy helyrehúzogattam s elszánt mosollyal hirtelen feltártam az ajtót.

Már éjtszaka volt.

A szoba füstjén, az asztalterítőn, poharak, tányérok, üvegek sorain látszott, hogy jó ideje folyik már a tor. Én még a villásreggelim óta étlen-szomjan.

Az első, ami szemembe ötlött, a fogason lógó puskák és sertés kalapok közt felakasztott áldozati nyúl volt, mely a főhelyen ülő «nap hőse» feje felett lógott.

A szemek megvillanásán, arcok változásán láttam, hogy megjelenésem nem közönyös előttük.

— Ahá! Ahá! — hallatszott a várakozást eláruló felkiáltás.

— Na, itt az eltűnt házigazdánk — hangzott el az első gyanús megjegyzés.

— Hogy-hogy? — kérdeztem meglepődve. — Talán inkább én ejt-
hetnék egy csendes zokszót, hogy búcsú nélkül otthagyták a standokat.

Erre kitört az általános felzúdulás.

— Na, szépen bánt el velünk. Ott hagy a standokon, estig nem látjuk sehol. Itt meg volt rendelve hatra a friss csapolás, azt se tudtuk mi történik, az elnök urat a szerencsés lövés után fel kellett volna zöldgallyazni . . .

— Se házigazda, se szívésség — mondta zordonan a rezesorrú városi főmérnök s olyan megvetéssel legyintett óriási tenyerével, hogy megsemmisültem a mozdulattól.

— Na, fiatalember! ha magán múlt volna, most mint sneiderek ülnénk itt — szólt a diadal elégedett mosolyával, bűnbocsátó hangon a szerencsés öreg bíró.

Hüledezve néztem szét s még maradék fölényem és ellenkezésem is teljesen elmerült a naivságnak ekkora tengerében.

Zavartan hebegtem:

— De kérem, hiszen én egész délután . . . mint a bolond . . . föl a hegyre . . . le a völgybe . . . Uraim, nézzenek a ruhámra . . .

Általános derűltség.

— Mit? hol? Hát hol volt egyáltalán? — Látta-e legalább? Látta azt a gyönyörű szimplát? Idenézzen!

Az öreg bíró fiatalosan pattant fel a helyéről. Lekapta a falról az ötven esztendő s Lefoche-t, melynek két kakasa úgy állt oldalt, mint egy tizenhatos szarvasagancs a bika fején.

— Jött a nyúl stichbe, tudja, mint a szél, a kutya előtt. Csak úgy villant az erdőn. Idecélok — bükkfa, odacélok — ott meg egy tölgy van az útban . . . barrátom! — ahogy az a nyúl meg lett löve, az fenomenális.

Az elbeszélés alatt visszanyertem a lélekjelenlételemet, sőt félre kellett nézmem, hogy vad kacajba ne törjek ki. De a társaság átszellemlen figyelő arcait látva, elhültem.

Istenem! Hol van az én egész bolond lázam ennyi ifjonti rajongáshoz képest.

Megszégyenülten rogytam le egy székre s belekapaszkodtam az elem tett söröspohárba, hogy le ne szédüljek.

S az öreg bíró belefogott harmincegyedszer a nagy esemény elmondásába.

Kissé felocsudtam.

— De hát a disznók, Uraim! amik a hajlásban voltak.

Úgy néztek rám, mint aki félrebeszél.

— Disznók?! Disznó-ók? — meredtek rám kórusban. — Talán álmódott?

— Én? — mondtam elhülve s rögtön elszántan támadtam.

— Hát a bíró úr standja alatt mit hajtott el a Rabin? És a főszámvevő és mérnök úr között mi váltott át? Nem hallották a kutyákat,

a kiabálásomat? Egész délután leszaladtam a lábamat, hogy a puskájukra tereljem a vadat s az urak, nos, az urak, nem voltak sehol, amikor lőni kellett volna.

Az ügyvéd tért legelőször magához.

— Fiatalember — kezdte fölényes gúnnyal —, maga meséssel traktál itt bennünket. Talán víziói voltak.

— Csak nem vagyok vak, csak tudom, mi az a disznó! — kiabáltam felháborodva.

— Talán látta is — rohantak meg többen is hitetlenül, vagy gúnyos mosollyal.

— Hogy láttam-e? Rá is lőttem, a Dolinán, — vártam a hatást.

— Na és? — kérdezte valaki fagyosan. Gúnyos villanások értek, bármerre néztem. S akkor megéreztem, hogy annak a hibázásnak a lövés pillanatában megindult tornya most fog a nyakamba zuhanni. A játszma elveszett.

— Elhibáztam — esett ki a számon a szó s majdnem elsírtam magam abban a pillanatban.

Diadalüvöltés harsant fel körülöttem. Le voltam terítve, szimplára, mint a bíró nyula ott a falon.

A hangzavarból az öreg bíró hangja megszeliődten, sajnálkozva hallatszott:

— Lássá, ehhez értenek maguk, szeles fiatalok. De amire én a puskámat ráfogom, az nem megy tovább.

Talán lehetett valami az arcomon a sajtó kín habfodrai alatt, ami a gúnyhoz hasonlított, mert az öreg felemelte a hangját s összehúzott szemöldökkel folytatta:

— Hogy csak egy nyúl? Hát én azt mondom, hogy maga az elhibázott disznójával elmehet kántálni. A siker a fő, barrátom! — s a hangja fenséges páthoszban fürdött az utolsó mondatnál.

— Látja ezt a nyulat? — folytatta rezgő hangon s felemelt ujjal mutatott kinyújtózott áldozatára, mint diákkorom március idusain az ifjúság szónoka a halhatatlan Petőfi szobrára, aztán célzásra emelte karjait, félszemét behúnyta. — Így jött stichbe; itt egy bükkfa, amott egy tölgy, de azért... bumm... kraksz...

A tehetetlenség szinte összemorzsolta. Oh, mit adtam volna érte, ha a hibázásom nem esik meg, ha a disznó meglenne, ha odavághatnám nekik — jöjjenek ki az udvarra, itt van, lássák, tudják meg...

Megszégyenülten, összetörve ültem ott. Ők már újra az öregnek a szavát lesték, mikor harmincketteszer is belefogott a nagy esemény részletes elmondásába.

Felugrottam, szörnyű bosszútól tüzelve, rángatózó ajakkal szólni kezdtem, de senki sem vette észre mozdulatomat. Átszellemült arccal csüngtek az öreg szaván.

Egy félkorsó sörrel lenyeltem a szót, s csak képzeletemben éltem ki szerepemet.

Most elkiáltani magam :

— Tudják meg, hogy abban a szerencsétlen nyúlban egy szem sörét sincs. A bíró úr puskája alvásközben a saját rácsavarodott szakállától sült el, a megriadt nyulat Diana fogta meg . . .

A hatás leírhatatlan. Az egész társaság, mint egy ember ugrik fel.

— Lefogadom száz pengőbe egy ellen . . . az egész vagyonomba . . .

— Aljas gyanúsítás — tombol a mérnök.

A bíró székébe roskad. Elsápad, feje félrekonyul. Úgylátszik, a guta kerülgeti.

A többiek felemelt ököllel hadonáznak felém.

Én vállamra kapom a puskát, fejembe nyomom a kalapot, az előszobában megkötött két kutyámat kiszabadítom s azzal ki, az éjtszakába. Fújva, dühöngve megyek. De valami elégtételféle terjedezik bennem. Az erdeiket nem látom meg soha, azt tudom, de legalább megadtam nekik. S az öreg szakállas . . . na . . . az . . . az . . .

Kissé elszégyeltem magam. Hátha tényleg megütné a guta. A bennem ágaskodó ördög még erre a gondolatra is vigyorogni kezdett. Legalább harminc jóbarátot szereznek a fiatalságból, akik holnap már lázas korteskedésbe kezdenének a megürült vadásztársasági hely után.

Nem, ennyi derék, naiv öröm napsütésében elpárolgott az én nagy bosszúvágyam. Ahogy fogyott a vacsora a tányéromról s a sör a gyors tempóban cserélt korsókból előttem, úgy fogyott kedvetlenségem is. Már kipihentem magam, a füstös levegő fojtogatott.

Kutyáim etetésének ürügyével észrevétlen megléptem aztán, jóval éjjél után. Csak mikor a hegy meredekjén csörtettem, vettem észre, hogy újra az erdőben járok. Vitt a lábam, vissza, hátha találok valami vérnymot a vaddisznó után.

Még éjtszaka volt, de már a végiből. Mire a tetőkre értem, pirkadni kezdett. Izzadt üstökömet jólesően borzongatta a hajnal friss fuvallata.

Előttem aranyló párában bontakozott a tegnapi nagy harc helye.

Ágaskodó reményekkel eltelve bámultam a világosodó nap elé.

De a nap, az én éltető napom, melynek első sugara annyszor támasztotta tagjaimat új és új erőfeszítésekre, most egy keskeny felhőszárny mögül gúnyosan rám kacsintott :

— A siker a fő, barrátom ! . . .

S mintha harminc-negyvenévesnek éreztem volna magamat e percben, a fiatalság hiábavaló törtetései után.

Fejem szégyenkezve lehullt, két vállam fáradtan összerokkant.

A magamramaradottság érzésével füttyentettem szomorú kutyáimnak s kishitűen, tétovázva indultam a tegnapi vad kihült nyomát keresni.

Ujfalusi László.